

Cartea Iernii

Colindele copilăriei

Iarna: poezii

Nicușor

Montreal 2010

Colindele copilăriei

*(culegere de colinde și poezii
pentru copiii de vârstă școlară mică)
Postfața de Ortansa Tudor*

Realizarea grafică și tehnica
Natalia Tătărescu
Natalia Bodrug
Victor Taranovici

Asociația Culturală Română
Colecția «Clubul de aur»
Seria pentru copii și tineret

decembrie . 2010
Montreal Canada

Colindele copilăriei

Bună dimineața la Moș Ajun!

Bună dimineața
La Moș Ajun,
La Moș Ajun!
Ne dați, ne dați,
Ne dați ori nu ne dați ?
Ne dați, ne dați, ne dați!

Am venit și noi o dată
La un an cu sănătate,
Domnul Sfânt să ne ajute
La covrigi și la nuci multe.

Bună dimineața
La Moș Ajun,
La Moș Ajun!
Ne dați, ne dați,
Ne dați ori nu ne dați?
Ne dați, ne dați, ne dați!

Din an în an*

Din an în an sosesc cântări
La geam cu Moș Ajun,
E ger cumplit și drumu-i greu,
Dar e-obicei străbun*.

E veselie și e joc
În casa ta acum,
Dar sunt bordeie fără foc
Și mâine-i Moș Crăciun*.

Azi cu strămoșii* cânt în cor
Colindul sfânt și bun,
Tot moș era și-n vremea lor
Bătrânul Moș Crăciun!

Acum te las, fii sănătos
Și vesel de Crăciun,
Dar nu uita, când ești voios,
Române, să fii bun!

Această seară*

Această seară
E pentru noi
Cea mai frumoasă
Dintre sărbători.

Și noi cu toții
Venim acum
Să vă urăm de «Moș Ajun»:
Mulți ani, mulți ani,
Mulți ani, mulți ani, mulți ani!

Mulți ani, mulți ani,
Mulți ani, multi ani, mulți ani!

La anu' și la mulți ani!

*(urarea se rostește de o singură voce
mai puternică din ceata de colindători)*

Trei păstori

Trei păstori se întâlniră,
Trei păstori se întâlniră -
Raza soarelui, floarea soarelui -
Și așa se sfătuiră:

Haideți fraților să mergem,
Haideți fraților să mergem -
Raza soarelui, floarea soarelui -
Floricele să culegem!

Și să facem o cunună,
Și să facem o cunună -
Raza soarelui, floarea soarelui -
S-o-mpletim cu voie bună.

Și s-o ducem lui Cristos,
Și s-o ducem lui Cristos -
Raza soarelui, floarea soarelui -
Să ne fie de folos.

*Sculați gazde**

Sculați gazde, nu dormiți,
Vremea e să vă gătiți*!.
Casa să v-o măturați,
Leroi, ler!
Și masa să o-ncărcați,
Leroi, ler!

Că s-a născut Domn preabun,
În lăcașul lui Crăciun*,
Că s-a născut Domn frumos
Leroi, ler!
Numele Lui e Cristos
Leroi, ler!

Rămâi gazdă sănătoasă,
Leroi ler
Să vestim la altă casă
Leroi ler
Și la anu' o să venim, sănătoși să vă găsim!

O, ce veste minunată!

O, ce veste minunată
În Viflaim ni s-arată!
Că a născut Prunc*,
Prunc din Duhul Sfânt,
Fecioara curată.

Mergând Iosif cu Maria,
În Viflaim să se-înscrie,
În sărac sălaş*,
Lângă-acel oraş,
S-a născut Mesia.

Pe Fiul cel din vecie,
Mi L-a trimis Tata mie,
Să se nască şi să crească
Să ne mântuiască*.
Îngerii cântau, Toţi se bucurau,
Pe Domul lăudau.

Domn, Domn să-nălţăm!

Am plecat să colindăm
Domn, Domn să -nălţăm!
Când boierii nu-s acasă.
Domn, Domn să -nălţăm*!

Şi-au plecat la vânatoare
Domn, Domn să -nălţăm!!
Să vâneze căprioare.
Domn, Domn să -nălţăm!

Caprioare n-au vânat
Domn, Domn să -nălţăm*!
Şi-au vânat un iepuraş
Domn, Domn să -nălţăm!

Să facă din blana lui
Domn, Domn să -nălţăm!
Veşmânt frumos Domnului.
Domn, Domn să -nălţăm!

*Florile dalbe**

Ia sculați voi gazde* mari
Florile dalbe,
Ia sculați români plugari*,
Florile, florile dalbe!

Că vă vin colindători,
Florile dalbe,
Noaptea pe la cântători,
Florile, florile dalbe!

Și v-aduc pe Dumnezeu
Florile dalbe,
Să vă mântuie de rău,
Florile, florile dalbe,

Dumnezeu adevărat,
Florile dalbe,
Soare-n raze luminat,
Florile, florile dalbe.

*O brad frumos**

O brad frumos, o brad frumos,
Cu cetina* tot verde,
Tu ești copacul credincios
Ce frunza nu și-o pierde.

O, brad frumos, al lui Hristos,
Verdeața ta îmi place.
Oricând o văd, sunt bucuros
Și vesel ea mă face.

O, brad frumos, o brad frumos,
Cu frunza neschimbată,
Mă mângâi și mă faci duios
Și mă-nătărești îndată.

O brad frumos, o brad frumos,
Cu cetina tot verde,
Tu ești copacul credincios
Ce frunza nu și-o pierde...

Astăzi s-a născut Hristos!

Astăzi s-a născut Hristos,
Mesia chip luminos,
Lăudați și cântați, și vă bucurați!

Mititel - înfășeșel*
În scutec de bumbăcel,
Lăudați și cântați, și vă bucurați!

Vântul bate, nu-L răzbate,
Neaua ninge, nu-L atinge,
Lăudați și cântați, și vă bucurați!

Și de-acum pân-n vecie,
Mila Domnului să fie!
Lăudați și cântați, și vă bucurați!

La anu' și la mulți ani!

Moș Crăciun cu plete albe

Moș Crăciun* cu plete albe
A sosit de prin nămeți;
El aduce daruri multe
Pe la fete și băieți.
Moș Crăciun, Moș Crăciun!

Din bătrâni se povestește
Că-n toți anii, negreșit,
Moș Crăciun pribeag* sosește,
Niciodată n-a lipsit.
Moș Crăciun, Moș Crăciun!

Moș Crăciun cu plete albe,
Încotro vrei să apuci?
Ți-aș cânta florile dalbe
De la noi să nu te duci.
Moș Crăciun, Moș Crăciun!

Steaua sus răsare

Steaua sus răsare
Ca o taină mare,
Steaua strălucește
Și lumii vestește
Și lumii vestește.

Că astăzi Curata
Preanevinovata –
Fecioara Maria
Naște pe Mesia,
Naște pe Mesia.

Magii cum zăriră
Steaua și porniră,
Mergând după rază,
Pe Hristos să-l vază,
Pe Hristos să-l vază.

Și dacă porniră,
Îndată-L găsiră,
La Dânsul intrară
Și se închinară,
Și se închinară.

Cu daruri gătite
Lui Hristos menite;
Luând fiecare
Bucurie mare,
Bucurie mare.

Care bucurie
Și aici să fie
De la tinerețe
Pân-la bătrânețe,
Pân-la bătrânețe!

La anu' și la mulți ani!

Nașterea lui Hristos

Venți astăzi, credincioși,
Să săltăm, să săltăm*,
De nașterea lui Hristos
Să ne bucurăm, să ne bucurăm!

Că El azi în Viflaim
S-a născut, s-a născut,
Cum au vestit prorocii
Mai demult, mai demult.

Din Maria Preacurata,
S-a născut, s-a născut,
Mântuire astăzi nouă
Ne-a făcut, ne-a făcut.

În iesle cu vișele,
L-a culcat, L-a culcat -
Un Prunc mic în scutece
Înfășat, înfășat.

Cei trei crai din răsărit
Se ivesc, se ivesc,
Aur, smirnă și tămâie-I*
Dăruiesc, îi-dăruiesc.

Îngeri și păstori cântare
I-au adus, I-au adus,
Și noi îi cântăm mărire,
Întru cei de sus, întru cei de sus.

Pace și bună-nvoire,
Pe pământ, pe pământ,
Că azi s-a născut în lume
Domnul sfânt, Domnul sfânt.

*Psalm**

Limbile* să salte
Cu cântece-nalte
Să strige-n tărie*
Glas de bucurie,
Lăudând pre Domnul
Să cânte tot omul*!

Pre vârfuri de munte
S-aud glasuri multe
De buciune* mare
Cu multă strigare
Că s-a născut Domnul
Să-l vadă tot omul.

Cântați în lăute
Și în ziceri* multe...

La anu' și la mulți ani!

(Dosoftei - Mitropolit al Moldovei Sec XVII)*

*Trei crai de la Răsărit**

Trei crai de la Răsărit
Spre Stea au călătorit
Și-au mers, după cum citim,
Până la Ierusalim.

Acolo, cum au ajuns,
Steaua-n nori li s-a ascuns,
Și le-au fost a se plimba
Prin oraș și-a întreba:

- «Unde s-a născut – zicând –
Un crai mare de curând?»
Iar Irod-împărat,
Auzind, s-a tulburat.

Pe crai în grabă a chemat
Și în taină i-a întrebat.
Ispitind, el vru setos*,
Să afle despre Cristos.

Și cu grai adăugat*,
Foarte lor li s-a rugat,
Zicând:«Mergeți de aflați
Și venind, mă-nștiințați,

Să merg să mă-închin și eu,
Ca unuia Dumnezeu!»
Craii, dacă au plecat,
Steaua iar s-a arătat.

Și-au mers, până au stătut,
Unde-era pruncul născut.
Și cu toți s-au bucurat
De Cristos dac-au aflat.

Cu daruri s-au închinat
Ca la un mare împărat.
Și înapoi dacă-au purces,
Pe altă cale au mers.

Precum le-a fost lor și zis
Îngerul noaptea în vis.

Iar Irod împărat,
Văzând că s-a înșelat,

Farte rău s-a necăjit,
Oaste mare a pornit;
Și-n Vitleem a intrat,
Mulți coconi* mici a tăiat.

Pân'la paisprezece mii,
Tot prunci - mărunței copii,
De doi ani și mai în jos,
Ca să taie pe Cristos.

O! Tiranul crud Irod!
Muri-n blestem de norod,
Nefiind el bucuros
De nașterea lui Cristos.

Trei crai de la Răsărit
Spre Stea au călătorit
Și-au mers, după cum citim,
Până la Ierusalim.

Ovid Densusianu:

Flori alese din cântecele poporului

Coborât-a coborât

Coborât-a coborât,
Coborât-a Domn din cer
Pe-o scară dalbă* de ceară.
Sfântul Soare răsărea,
Sfânta ceară o topea.

Dumnezeu și soțul* său,
Se luară și plecară
Peste vii, peste moșii,
La mijlocul satului,
La casa bogatului.
Acolo dac-ajungea
Dumnezeu din grai grăia*:

- Bună seara, muncitori!
- Mulțam vouă, cerșetori!
- Gata-i cina* s-o cinăm ?
- Cina-i gata pentru noi,
Că-s mai mare domn ca voi.

Dumnezeu cu soțul său
Se luară și plecară
Peste vii, peste moșii,
La capătul satului
La casa săracului.
Acolo dacă ajungea,
Dumnezeu din grai grăia:
- Bună seara, muncitori!
- Mulțam* voua, călători!
- Gata-i cina s-o cinăm ?
- Cina-i gata, cam puțină,
Hai cu toții s-o cinăm;
Dacă nu ne-om sătura,
Bun e Domnul, mi-o mai da.

Dumnezeu cu soțul său
Se luară și plecară
Pe dunguța* iadului
La casa bogatului.
Acolo, dacă ajungea,
Dumnezeu din grai grăia:
- Uite, Petre, în stânga mea,
Spune-mi mie ce-i vedeai!
- Ce văzui mă spăimânta:
Văd casa bogatului
Chiar sub talpa Iadului,
În cuțite ascuțite.

Dumnezeu cu soțul său
Se luară și plecară
Pe dunguța Raiului
La casa săracului.
Acolo dacă ajungea,
Dumnezeu din grai grăia:
- Uite, Petre, în dreapta mea,
Spune-mi mie ce-i vedeai!
- Ce văzui mă bucură:

Văd casa săracului
În mijlocul Raiului,
Stând cu mesele întinse
Și tot cu mâncări cuprinse.

Dumnezeu cu soțul său
Se luară și zburară
Sus la cer se ridicară.

O cântăm și-o colindăm
Și la gazde i-o-nchinăm.

Mihai Eminescu

*Colinde**

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brazii
Mișcând rămurele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stele.

Se bucură copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
Își piaptână pletele,
De dragul Mariei
Și-al Mântuitorului,
Lucește pe ceruri ,
O stea călătorului.

George Coșbuc

Ajunul Crăciunului

Cad fulgii mari încet zburând,
Și-n casă arde focul,
Iar noi, pe lângă mama stând,
Demult uitarăm jocul.

Demult și patul ne-aștepta,
Dar cine să se culce? -
Rugată, mama repeta
Cu glasul rar și dulce.

Cum s-a născut în frig Hristos
În ieslea cea săracă,
Și boul cum sufla milos
Căldură ca să-i facă;

Un miel frumos cum i-au adus
Păstorii de la stână
Și îngeri albi cântau pe sus
Cu flori de măr în mână.

Auzi! Răsar cântări acum,
Frânturi dintr-o colindă,
Și vin mereu, s-opresc în drum;
S-aud acum în tindă.*...

Noi stam cu ochii pironiți
Și fără de suflare;
Sunt îngerii din cer veniți
Cu Leroi Domnul* mare!

Și până nu tăceau la prag,
Noi nu vorbeam niciunul
Sărac ne-a fost, dar cald și drag
În casă-ne Crăciunul.

Și când târziu ne biruia
Pe vatra* caldă somnul,
Tot flori de măr în vis vedeam
Și-n fașă mic pe Domnul.

George Coșbuc

Pomul Crăciunului

Tu n-ai văzut pădurea, copile drag al meu,
Pădurea iarna doarme, c-așa vrea
Dumnezeu.

Și numai câte-un viscol o bate uneori,
Ea plânge atunci cu hohot, cuprinsă de fiori.

Și tace-apoi, și-adoarme, când viscoarele pier.
În noaptea asta însă, vin îngerii din cer!
Și zboară-ncet de-a-lungul pădurilor de brad,
Și cântă-ncet și mere, și flori din sân le cad.

Iar florile se-anină de ramuri până jos
Și-i cântec și lumină. Și-așa e de frumos!
Iar brazii se deșteaptă, se miră: asta ce-i!
Se bucură și cântă ca îngerii și ei.

Tu n-ai văzut pădurea, copile drag al meu,
Dar uite ce-ți trimite dintr-însă* Dumnezeu!
Un înger rupse-o creangă din brazii cu făclii,
Așa cum au găsit-o, cu flori și jucării.

Departe, într-un staul, e-n fașă acum Iisus,
Și îngerii... O, câte și câte i-au adus!
Dar el e bun și-mparte la toți câți îl iubesc.
Tu vino, te închină, zi: Doamne-ți mulțumesc

Ion Creangă

Nașterea Mântuitorului

În Betleem, colo-n oraș,
Dormeau visând locuitorii,
Iar lângă turmă*, pe imaș*,
Stăteau de pază treji, păstorii.

Și-n miez de noapte, dulce cânt,
Din cer cu stele-a răsunat,
Se rumenise cerul sfânt,
Păstorii s-au cutremurat.

Din slăvi un înger coborî:
„Fiți veseli! - îngerul le-a spus -
Plecați! Și-n staul veți găsi
Pe Craiul stelelor de sus!”

Păstorii veseli, în oraș,
Spre staul cu pași iuți porniră
Și-un prunc atât de drăgălaș,
Acolo-n paie, ei găsiră.

Nici leagan moale, nici vre-un pat,
Doar fân* mirositor pe jos;
Pe fân, în iesle*, stă culcat
Micuțul Prunc - Iisus Christos!

El, Fiul Domnului și Crai
Al stelelor de farmec pline...
De-atunci cu drag, la voi, din Rai,
Cu fiecare iarna vine!...

Octavian Goga

Crăciunul copiilor

Dragi copii din țara asta,
Vă mirați voi cum se poate
Moș Crăciun din cer, de-acolo,
Să le știe toate-toate...

Uite cum, vă spune badea:
Iarna-n noapte, pe zăpadă,
El trimite câte-un înger
La fereastră să vă vadă...

Îngerii se uită-n casă,
Văd și spun - iar Moșul are
Colo-n cer, la el în tindă*,
Pe genunchi, o carte mare...

Cu condei de-argint el scrie
Ce copil și ce purtare...
Și de-acolo știe Moșul,
Că-i șiret el... lucru mare!

Octavian Goga

Moș Crăciun

Moș Crăciun cu barba albă,
Moș Crăciun cu traista plină -
Vechi stăpân atât de darnic
Al copilăriei mele.

Astăzi la noi te-așteaptă
Toată casa cu lumină,
Cu colinde și cu cântec,
Și cu crai, cetăți de stele...

Să cobori și-n seara asta,
Sol bătrân de gânduri bune,
Toți te-așteaptă-n sat la mine,
Du-te, du-te, Moș Crăciune!

De nu ți-o fi peste mână,
Treci și pe la casa noastră!
Tu măcar o rază-n suflet
Îi trimite pe fereastră.

Elena Farago

Scrisoare lui Moș Crăciun

Dragă Moș Crăciune,
Eu nu pot sa-ți scriu,
Că sunt încă mică
Și carte nu știu*.

Dar îți scrie acuma
Sora mea, Florica.
Noi în anul ăsta
Nu-ți cerem nimica.

Tu poate că-n traistă*
N-ai daruri destule...
Din ce-avem noi, uite,
Ia-le tu și du-le!

Și le du prin case
De părinți sărmani
Sau pe-acolo unde
Sunt copii orfani*.

Și, de poți, pe urmă,
Tare te rugăm
Să ne spui și nouă
Unde să-i cătăm*.

Ca să le mai ducem,
Până vii tu iar
În anul ce vine,
Câte un mic dar.

Otilia Cazimir

Uite, vine Moș Crăciun

Prin nămeți* în fapt de seară,
A plecat înspre oraș
Moș Crăciun c-un iepuraș,
Înhămat la sănioară.

Drumurile-s troienite*,
Noaptea vine, gerul crește...
Cu urechile ciulite,
Iepurașul se grăbește.

Uite-o casă colo-n vale,
Cu ferestre luminate!
Moșul s-a oprit din cale*,
Cu toiagu*-n poartă bate.

- Bună seara, bună seara!
Am venit cu sănioara
Și cu daruri proaspete,

Bucuroși de oaspete?
- Bucuroși, bucuroși -
Strigă glasuri de copii -
Moșule, de unde vii ?
- Iaca, vin din moși - strămoși,
Încărcat cu jucării...

.....
Noaptea-i rece și albastră,
Ies copiii la fereastră,
Să se uite cum coboară,
Prin troianul* uriaș,
Moș Crăciun cu-un iepuraș
Înhămat la sănioară.

Postfață

«E vremea colindelor»

Mihai Eminescu

Am surprins, în toiul iernii canadine, un grup de tineri români cuprinși de nostalgia «vremii colindelor» de pe meleagurile natale. Povesteau despre grupuri organizate de colindători din piețele orașelor, de prin stațiile de metrou ori holurile blocurilor și fredonau frânturi de colinde învățate de la prietenii din satele, unde își petrecuseră vacanțele de iarnă. Acolo, adoptați de cetele de colindători, participau la repetiții, învățau textele colindelor: « uratul era un lucru serios la țară!... » Urma misterul satului, învăluit în ceața nopții, sub cupola cerului înstelat, cu becuri economice la intrarea în curte, mici peripeții printre nămeții de zăpadă... pe fundalul sonor al

melodiilor întretăiate - ecouri îndepărtate, punctate de lătratul vreunui câine, ținut în lanț, în fundul curții...

În această atmosferă de aduceri-aminte, s-a născut ideea întocmirii acestei cărți. De ce mulți dintre copiii românilor, stabiliți departe de țară, să fie lipsiți de misterul și farmecul textelor acestor minunate creații folclorice, în așteptarea lui Moș Crăciun, a sărbătorii Nașterii Domnului?

În familiile, se vorbește românește, cum vorbește însuși Moș Crăciun când vine să aducă daruri. Acesta dorește mereu să i se spună o poezie, să i se cânte un colind... De ce să-i spui Moșului poezii în franceză sau engleză și să nu-i cânti un colind românesc? Melodia, poate, ai mai auzit-o, o găsești rapid pe Internet, dar cuvintele? Trebuie să știi textele colindelor, căci este greu să distingi cuvintele în cântec! Câți părinți mai

au timp să ți le citească? Singur, cum poți învăța un text de pe Internet când abia ghi-cești sunetele literelor scrise fără semne diacritice?*

Atrasă de discuția plină de nostalgie a tinerilor montrealezi, am intervenit în discuție și am răspuns rugăminții lor în vederea întocmirii unei mici culegeri de **Colinde și poezii de Crăciun**. Din aduceri-aminte...

Am folosit amintirile din copilărie și adolescență, având norocul de a le fi trăit înainte de instaurarea acelei perioade, când în România colidele erau interzise. Amintirile anilor timpurii devin tot mai clare în anii târzii...

Da, - mi-am zis - copiii și adolescenții din Diaspora nu trebuie să-și piardă limba maternă! Ei trebuie să cunoască tradițiile neamului căruia îi aparțin, parte compo-

nentă a culturii țării de origine, care și-au pus amprenta asupra spiritualității fiecăruia, însoțindu-i oriunde s-ar duce, oriunde s-ar afla. Aceasta le ușurează însăși calea de asimilare a limbii și culturii țării de adopție și îi ajută să-și formeze o personalitate puternică.

În fapt, multiculturalismul, promovat cu înțelepciune în Canada, urmărește nu asimilarea grupurilor etnice, ci o integrare firească a lor, respectându-le originalitatea, ceea ce îmbogățește cultura țării de adopție.

Colindele de Crăciun, pe tema Nașterii Mântuitorului sau ca o simplă urare de sărbători, sunt creații artistice populare, apărute din timpuri imemorabile, în procesul de formare a poporului român. Ele s-au transmis din generație în generație prin viu grai și sunt mereu în schimbare; în funcție de cunoștințele, imaginația și talentul celor

care le interpretează, au dat naștere la sute de variante, adaptate condițiilor de viață și limbajului folosit de colectivitate, căci sunt răspândite pe toate teritoriile locuite de români. Se cântă la fereastră « gazdelor » pe melodii simple sau se rostesc ca o urare, acompaniate uneori de clopoței sau de un instrument popular. Se anunță ocazia cu care se rostesc, se urează sănătate și bucurii **(Bună dimineța la Moș Ajun! etc.)**

Colindele reprezintă o formulă de politețe străveche, menită să mențină coeziunea grupului etnic, să apropie pe membrii colectivității respective. Colindătorii sunt răsplătiți după datină.

Cele mai vechi colinde sunt și cele mai atrăgătoare, foarte iubite în special de copii și adolescenți. În mediul rural, unde toți sătenii respectă și participă la această manifestare tradițională, seara de «Moș Ajun», ca

prima zi a colidelor, este îndelung așteptată și pregătită dinainte. Părinții sau bunicii participă la repetiții și intervin cu sfaturi și încurajări, « gazdele » pregătesc darurile: covrigi, nuci, mere etc.

În zilele noastre, tinerii de la oraș practică uratul chiar cu o săptămână, două înaintea Crăciunului; aceștia susțin adevărate concerte stradale, care dau un farmec aparte localității, în așteptarea sărbătorii «Nașterii Domnului».

În săli de spectacole, formațiile muzicale se întrec în interpretări din ce în ce mai modernizate, modificând textul și melodia colidelor, golindu-le de misterul inițial, care se mai menține încă la sate. Invitați la spectacole, grupuri de copii din toate regiunile țării, în costumele lor populare, aduc o notă de autenticitate și candoare, părând că doar ei mai simt emoțiile vestirii Nașterii Prun-

cului Sfânt, singuri ei mai trăiesc misterul de odinioară pe care îl evocă **(O, ce veste minunată!)**.

Majoritatea colindelor relatează scurte întâmplări semnificative, legate de Nașterea lui Hristos, cu care ocazie se preamărește atotputernicia lui Dumnezeu – Tatăl, care și-a trimis pe pământ Fiul «să se nască și să crească să ne mântuiască».

Colindele sunt alcătuite în versuri lirice sau epice; ultimele, fiind mai lungi, mai greu de memorat, colindătorii le învață pe roluri și le interpretează costumați, ca pe niște scene. (*Trei crai de la Răsărit etc*)

Ilustre* vechi înfațișeau un «moș» cu un sac în spate, ce se pregătea să intre prin hornul casei (să pună daruri în ghetuțe sau sub perna copiilor cumiți). « Moșul » a apărut pe meleagurile noastre abia în sec XX, primind vechiul nume al primei zile de Crăciun – «Moș Crăciun», ce urma după ziua de «Moș

Ajun». Treptat, s-a renunțat la vechea denumire a sărbătorii *Nașterea Domnului* («Moș Crăciun») care i s-a dat «moșului». Acesta, ca personaj, nu este menționat în colindele vechi, ci doar ca denumire a sărbătorii, ce urmează zilei de «Moș Ajun»:

Din an în an sosesc cântări

La geam cu *Moș Ajun*,
E ger cumplit și drumu-i greu,
Dar e obicei străbun*...

E veselie și e joc
În casa ta acum,
Dar sunt bordeie fără foc

Și mâine-i *Moș Crăciun**(s.n.)

Să observăm în acest colind vechiul cult pentru strămoși, care a intrat în tradiția creștină.

Primul *text tipărit*, ce a circulat sub forma de *colind*, a fost publicat la Iași, (an. 1680) în «*Psaltirea* pre înțelesul tuturor*» și era raspândit în toate teritoriile locuite de români. Aceasta reprezintă traducerea *Psalmilor*, inițial în versuri apoi în proză, de către Dosoftei,* Mitropolitul Moldovei (1662 – 1696.) Uimește claritatea și frumusețea imaginilor Psalmului, ales de colindători acum 300 de ani; ajuns pâna în zilele noastre cu vagi modificări; colindul aduce laudă lui Dumnezeu, care s-a arătat oamenilor prin Fiul Său, în ziua de Crăciun.

În secolul al XIX-lea, interesul pentru creația populară orală crește, ea se fixează în scris, iar textele colindelor figurează printre operele culese și publicate de iubitorii de folclor*. Scriitori și compozitori se inspiră, până în zilele noastre, din acest tezaur neprețuit al poporului. Pe motivele colindelor românești, eminentul compozitor și violonist *Cristache Zorzor*, stabilit la Montreal,

a compus cu câțiva ani în urmă o suită simfonică - «*Crăciun românesc*», ce se prezintă an de an în întâmpinarea sărbătorilor de iarnă, bucurându-se de mare succes.

Colindele vechi sunt adevărate bijuterii literare, atestând talentul artistic al autorului colectiv și anonim; ele transmit emoția vremurilor de demult, învăluite în mister. (*Florile dalbe, Coborât-a, coborât*). Celor mături, lectura lor le readuce în memorie obiceiurile și tradițiile neamului, amintiri dragi – mai ales, când ești departe de locul unde te duce dorul. Pentru tineri, ele reprezintă un prețios material educativ și instructiv.

Multitudinea și varietatea colindelor arată nu numai talentul artistic al poporului, dar și dragostea și respectul față de datinile și credința strămoșească. Specie folclorică vie, în continuă schimbare, numărul variantelor se mărește în fiecare an.

La începutul sec XX, primele manuale șco-

lare moderne impuneau limba literară,* iar **colindele** care se publicau în cărțile de școală foloseau forma îngrijită a limbii. Dintr-acestea, am «cules», în cârticica de față, pe cele mai reprezentative ca limbă și stil. Cuvintele puțin utilizate azi, dar care dau farmecul autenticității și vechimii acestor creații literare, sunt explicate în **Glossar**.

Am considerat că, pentru tânăra generație - căreia i se adresează în primul rând această modestă culegere - sunt mai potrivite colindele relativ vechi, nemodernizate, prezentate în scris, așa cum figurau în manualele școlare din prima jumătate a sec XX, rătăcite prin bibliotecile noastre sau rămase în memoria generației vârstnice. Căci, văzând cuvintele scrise, le citim pronunțându-le noi înșine «în gând» sau «cu voce», le «auzim», reflectăm asupra formelor, a sensului. Limbajul simplu, clar și concis ne pune în temă cu datinile și credința

neamului căruia îi aparținem. Repetarea motivelor, a refrenelor cu imagini artistice de o rară frumusețe, ne rămân în memorie fără să vrem. Expresivitatea limbajului folosit în colinde, transparența, delicatețea și gingășia comparațiilor, metaforelor, ce-l caracterizează pe Noul-Născut emoționează orice cititor atent. Iisus-Pruncul este «*Mititel și-nfășeșel / În sutea de bumbăcel*», este o «*floare dalbă*», «*o rază de soare*, «*soarele*» în formă de «*floare*» etc.

În colindeleromânești se reflectă legătura strânsă, sudura sufletească între părinți și copii. Creatorul popular a dat în cântecul său *Pruncului Sfânt* alintul, atributele pe care le-ar fi dat propriului copilăș. Si limba română abundă în astfel de cuvinte frumoase de alint.

Colindele atrag atenția asupra neprețuitei comori care este limba noastră. Prin lim-

baj, comunicăm nu numai pentru a putea viețui, dar și pentru a ne exprima emoțiile și simțirea, ne sudăm sentimente, relații de familie, iar copiii, tinerii noștri din afara granițelor țării, sunt în pericol de a o pierde, înlocuind-o cu limba țării de adopție, care nu redă întocmai ceea ce gândim și simțim noi.

Citiți colindele și recitiți-le pentru neuitarea și chiar învățarea limbii materne!

Prezentăm în această micuță culegere de suflet câteva colinde și poezii din literatura cultă, închinată sărbătoririi Crăciunului, păstrate în amintirea bunicilor, împreună cu urarea: **La anu' și la mulți ani!**

Ortansa Tudor

Montreal, dec. 2010

Note și glossar

Bună dimineța la Moș Ajun

moș - bătrân, bunic, strămoș; nume ce intră în componența denumirii unor sărbători creștine care cinstesc înaintașii; *din moși- strămoși* - din vremuri foarte îndepărtate;

«**Moș Crăciun**» personajul a preluat numele vechi al primei zile de Crăciun – denumirea populară a sărbătorii creștine - *Nașterea Domnului*;

Colindul «Bună dimineța la Moș Ajun», păstrează denumirile vechi populare de «*Moș Ajun*» și «*Moș Cărciun*» pentru zilele din ajunul (dinaintea) Crăciunului și pentru prima zi de Crăciun; era urarea ce se cânta la ferestrele caselor în dimineța zilei de «*Moș Ajun*», în special de copii (băieți și fete) care, din cauza întunericii, nu puteau să meargă, seara, cu «uratul». Adolescenții sau tinerii, organizați în cete (grupuri de colindători), își începeau uratul cu acest colind, mergând din casă în casă.

Din an în an...

Colind vechi care de asemenea păstrează denumirea de Moș Crăciun pentru prima zi de Crăciun;

străbun (aici) vechi, transmis din generație în generație, de foarte mult timp.

strămoși - persoane din aceeași familie sau neam, care au trait cu mult înainte.

Sculați gazde

gazde (aici) persoane ospitaliere care primesc la casele lor colindători, vizitatori ...

locașul lui Crăciun - aici este posibilă aluzia la legenda populară, care plasează nașterea lui Christos într-un

locaș (lăcaș) - încăpere, adăpost - al unui om rău și avar, care nu i-a oferit adăpost Fecioarei Maria - mama lui Iisus, când s-a apropiat vremea să-L nască. A primit-o însă Crăciunoaia, soția acestuia. Dându-și seama de greșală, din om rău și neospitalier, s-a transformat într-un moș darnic, care, cinstind ziua când s-a născut Pruncul Sfânt, împarte daruri copiilor. I s-a dat numele vechi al

sărbătorii *Nașterii Domnului*; la români Crăciun, Crăciunel, Crăciunescu... sunt și nume de persoană.

Leroi ler sau Leroi Domnul (ui) – refren de slavă lui Dumnezeu - *Împărat și Domn*, în colindele vechi (leroi - rege)

O, ce veste minunată

Viflaim sau Vitleem... - denumiri date în literatura populară religioasă, (și în colinde) orașului Betleem din Iudeea, unde s-a născut Iisus.

sălaș – adăpost modest pentru persoanele care se află în trecere; adăpost pentru oameni săraci și animale

iesle – loc amenajat pentru hrana animalelor

Mesia – alesul de Dumnezeu să ne curețe de păcate.

mântui (a) – termen religios – a ierta păcatele.

fluiera (a) – aici - a câta din fluier

Domn, Domn să-nălțăm

Domn, Domn să-nălțăm - să-l preamărim, să-l cinstim pe Domnul Dumnezeu (refrenul colindei)

a colinda - a merge cu uratul din casă în casă..

boieri - gospodari, oameni cu avere

veșmânt - haină, îmbrăcăminte.

Florile dalbe

Unul dintre cele mai vechi colinde românești

dalb, ă... - alb-strălucitor,...

Florile dalbe - expresie folosită des în refrenul colindelor

plugari - nume vechi ce se dădea locuitorilor de la sate care se ocupau cu prelucrarea pământului. (de la cuv. - plug - unealtă rudimentară folosită în agricultură)

cântători - păsări de curte care cântă noaptea, anunțând ivirea zorilor (cocoșul ș. a.)

O, brad frumos

Cântec de origine germană, adoptat de multe țări europene și tradus liber în limbile acestora; în România, după primul război mondial și *Marea Unire* a provinciilor românești, începe să însoțească festivitatea din Ajunul Crăciunului, organizată de familie sau instituții, în jurul bradului împodobit, când vine *Moș Crăciun* și împarte daruri...

cetină - ramură de conifer (brad...)

pribeag - călător singuratic

Moș Crăciun cu plete albe

Moș Crăciun ca personaj s-a făcut vizibil copiilor în România deabia în sec. XX, cam în aceeași perioadă cu *bradul de Crăciun*, înaintea era un personaj fantastic, care, în noaptea de Moș Ajun, intra pe hornurile caselor, să pună daruri copiilor cuminți în ghetuțele așezate lângă sobă. În alte țări, el poartă alte nume, la noi i s-a dat denumirea veche a sărbătorii Nașterii Domnului - *Moș Crăciun*, și apare deghizat ca «moș»,

Steaua sus răsare

taină - (aici) minune neînțeleasă de mintea menească

magii - (aici) craii cititori în stele
(vezi *Trei crai de la Răsărit*)

Hristos – alt nume dat lui *Iisus*, alături de
Mântuitorul, *Mesia*

Nașterea lui Hristos

a sălta (de bucurie) – a fi foarte bucuros

« - » - Liniuța de unire arată că două cuvinte se citesc
unite, într-un singur cuvânt

Astăzi s-a născut Hristos

Mititel, înfășeșel – bebeluș (diminutiv),
înfășurat în scutece

nu-L răzbate – (aici) nu-i face rău, parcă l-ar ocoli vântul
până -n vecie – pentru totdeauna

Această seară,

Ultimul, dintr-un grup de câteva colinde, cu care cetele
își încheiau uratul; combină cântecul cu declamarea
«*La anu și la mulți ani!*». (colind de dată mai recentă)

Trei crai de la Răsărit

Conform indicațiilor biblice, trei regi (*crai*) de la
Răsărit (din țări orientale), văzând pe cer o stea cu
coadă (cometă), au interpretat-o ca pe un semn trimis
de Dumnezeu ce anunță că, în locul indicat de aceasta,
s-a născut Pruncul Sfânt, *cel mai mare crai* –
Mântuitorul - ce va izbăvi lumea întreagă de păcate,
așa cum au prezis proorocii. Au pornit în căutarea Lui,
ducând fiecare darul cel mai prețios în țara lui. Lui, să
i se închine, orientându-se după semnul ceresc. Astfel
au ajuns pe pământul Iudeii, al cărui «împărat» era
Irod.

el vru setos (aici) – el era curios să afle...

grai – glas, voce; a grăi adăugat (aici) a vorbi prefăcut,
nesincer

oaste – armată, mulțime

norod – popor, (aici) mulțime de credincioși

coconi – prunci, copii mici

Coborât-a coborât

soț - (aici) – însoțitor. În creația populară, Sf. Petru este însoțitorul lui Dumnezeu pe pământ

cină - masa de seară

din grai grăia – vorbea cu glas omenesc

se luară - (aici) hotărâra împreună

dunguță – drumeag

mulțam-mulțumim –(formă populară)

Psalm

Psalm - imn biblic, cântat în acompaniament de harpă sau lăută, închinat lui Dumnezeu. În Vechiul Testament (Biblie) se află un capitol intitulat Psalmii (atribuiți regelui David)

limbile – neamurile, popoarele

în tărie - în văzduh, la înălțime

bucium – vechi instrument de suflat din lemn, foarte mare, al cărui sunet se aude până departe (Se mai folosește și azi în România, în Munții Apuseni)

tot omul - toți oamenii

lăută - vechi instrument muzical cu coarde și gât lung (asemănător ghitarei)

ziceri – cuvinte frumoase și înțelepte

Colinde

Această poezie de Mihai Eminescu, arată respectul marelui poet pentru credința strămoșească și obiceiurile vechi ale poporului din care face parte. Recitiți poezia atent și observați frumusețea imaginilor și muzicalitatea versurilor.

Ajunul Crăciunului

nea - zăpadă

tindă - încăpere la intrarea unei case de țară.

vatră - partea cuptorului (sobei) unde se face focul; suprafață în prelungirea cuptorului pe care se poate dormi la căldură (în Moldova);

Leroi Domnul (ui) – refren de slavă lui Dumnezeu - Împărat și Domn, în colindele vechi (leroi - rege);

Crăciunul copiilor

badea – bărbat mai în vârstă; bade - formă de adresare, la țară, unui bărbat mai în vârstă

condei (aici) - creion sau toc

carte mare (aici) - caiet mare și gros

Moș Crăciun

crai – rege, împărat

sol - persoană care duce o veste

a nu fi peste mână - (aici) - a nu fi prea greu

Nașterea Mântuitorului

turmă - grup de animale care trăiesc împreună

imaș - teren cu iarbă, pășune.

fân - iarbă cosită și uscată, folosită pentru hrana animalelor

Scrisoare lui Moș Crăciun

a ști carte – a ști să citești și să scrii

orfani – copii sărmani fără părinți

Uite, vine Moș Crăciun

nămeți-troiene (pl.) – cantitate mare de zăpadă adusă de vânt

drumuri troenite - drumuri acoperite de zăpadă adusă de vânt

toiag - (popular) - baston; cuvânt vechi care se mai folosește și acum la țară.

Postfață

semne diacritice – semne grafice care însoțesc literele alfabetului, modificându-le pronunțarea.

limba literară – aspectul îngrijit al unei limbi, care ține seama de normele gramaticale; este folosit de oamenii instruiți (vezi mai jos: *a cizela limba...*)

folclor – creația populară orală, transmisă din generație în generație, al cărei autor anonim și colectiv este însuși poporul.

ilustrate – cărți poștale care au, pe una din fețe, imprimate poze cu imagini semnificative (felicitare).

Dosoftei – Mitropolit al Moldovei (1662 – 1694), om de o vastă cultură; a tradus în limba română și a publicat, la Iași, *Psalmii*, la început în proză (1673) apoi în versuri (1680) – *Psaltirea pre înțelese* a fost foarte răspândită și citită, nu numai în biserica, în toate teritoriile locuite de români.

a cizela (limba) – a o face pe înțelesul tuturor membrilor colectivității care o vorbesc, prin eliminarea cuvintelor învechite și a regionalismelor; a o supune regulilor stabilite: gramaticale, de

pronunție și scriere corectă; a o face *expresivă* – în stare să exprime, prin cuvinte frumoase, tot ce gândește și simte vorbitorul. (De obicei, poezii și scriitorii cizelează limba, în operele lor, contribuind astfel la dezvoltarea *limbii literare*.)

Iarna: poezii

Baba- Iarnă

Baba-iarnă zvăpăiată,
A trimis un fulg la mine
Să mă-ntrebe dacă-s gata
S-o-ntîlnesc cum se cuvine.

-”Poftim vino, chiar fuguța!”
Am răspuns cu bucurie,
- Te aștept cu săniuța...
Vine iarna! Las-să vie!”

Pe obraz, pe nas, pe umăr,
Tot cad fulgii fără număr.
S-a oprit și-n palmă unul,
Iute - iute închid pumnul.

Desfac pumnul
Unde-i fulgul?!
S-a topit în palma mea
Ca o lacrimă de nea.

Vine iarna

Draga mea furnică,
Ce cari, mititică?
Boabe car și car
Să am în hambar.

- Pentru cine oare,
Cari tu grăuncioare?
- Pentru pui, pui, pui,
Să îi știu sătui.

- Ai cărat, cărat,
Hai și la jucat!
- Să mă joc eu?! Cum?
Iarna vine acum!

Gerul

Astă noapte gerul
A bătut la geam.
Cine să-l audă,
Căci noi toți dormeam?

A căzut zăpada
Și s-a luminat...
O!! Ce flori frumoase
Gerul a pictat!

Desenează și tu

A sosit iarna

Iarna a sosit în zori,
La fereastră ne-a pus flori.
A sosit cu gerul ei,
Cu zăpadă și polei.

Ninge, ninge, ninge-ncetișor
Cade, cade câte-un fulgușor.
Hai copii la derdeluș,
Hai copii la săniuș!

Ninge, ninge încetișor
Cade, cade câte-un fulg ușor...
Câmp, oraș, și al meu sat
Haină albă-au îmbrăcat.

George Coșbuc

Săniuța

Neaua peste tot s-a pus,
A venit iarna drăguța,
Hai copii, pe deal în sus
Să ne dăm cu săniuța.

Câte unul, câte doi,
Ne suim în sănioară;
Fără cai și fără boi,
Săniuța fuge, zboară.

Toți sunt rumeni la obraz,
Mulți coboară și mulți suie,
Unii râd, fac mare haz,
Alții capătă cucuie

Omul de zăpadă din ogradă*

Gol, în crivăț*, stă-n ogradă
Omul nostru de zăpadă.
Nici șoșoni n-are măcar,
Nici mănuși și nici fular.
- Tată, adu-l la căldură,
Și să-i dăm, că-i tare frig,
Ceai fierbinte și-un covrig!

Omul de zăpadă

Omul de zăpadă
Are guturai.
Tare i-ar fi bună
O ceașcă de ceai.

Omul de zăpadă al copiilor

Eu sunt omul de zăpadă
Așezat în colț de stradă,
Vântul și cu soarele
Mi-au topit picioarele.

Chiar dacă-s mai mititel
Nu sunt supărat defel.
Fulgii când încep să cadă
Se așterne iar zăpadă.

Și copiii vor veni,
Împreună vor trudi,
Dintr-un bulgăre mai mare
Îmi vor face iar picioare.

Rugăminte

Eu sunt omul de omăt,
Singur nu mai vreau să fiu.
N-am cu cine să mă joc
Și pe mulți copii, nu-i știu.

Mă bucur că mă priviți.
Poate că-mi veți da și mie
Un fular și-o pălărie
Puțin să mă încălziți.

Fiindcă, astea sunt cam vechi,
Îmi suflă vântul prin urechi...
Și, de-aceea, am răcit.
Vorbesc gros și răgușit.

Desenează și tu

B.P. Hajdeu

Bradul

.Când arde soarele de mai,
Când vântul iernii geme,
Mărețul brad pe naltul plai
Stă verde-n orice vreme!

Brăduțul

Brăduleț, brăduț draguț,
Ninge peste tine!
Haide, hai, în casa mea,
Unde-i cald și bine.

Un pom de Crăciun te fac
O, ce bucurie,
Cu beteală am să te-mbrac
Și stelute, o mie.

George Coșbuc

Iarna pe uliță

- fragmente -

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe râu e numai fum,
Vântu-i liniștit acum,
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum.

Sunt copii. Cu multe sănii.
De pe coastă vin țipând,
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătăanii;
Vrând-nevrând.

- „Ce-i pe drum atâta gură?”
- „Nu-i nimic. Copii ștregari.”
- „Ei, auzi! Vedea-i-aș mari,
Parcă trece-adunatură
De tătari!”

Zarvă în zăvoi*

Mare zarvă-i în zăvoi,
Cum lucește neaua!
Iepurașii cîte doi
Mătură vilceaua.

Două veverițe mici
Sprijinite-n coadă
Se întrec cu un arici
Să care zăpadă.

Emile Nelligan

Seară de iarnă

-fragment-

O! Ce frumos ninsoarea a nins!
Geamul îmi este-o grădină de gheață.
O! Ce frumos ninsoarea a nins!
Ce-o fi cu fiorul acesta de viață
Ce din nou m-a cuprins,
M-a cuprins!

Nicolae Labiş

Fulg

- fragmente -

Desfrunzit şi prea bătrân,
Tremură de frig gorunul.
Au căzut şi-ntâii fulgi
Şi l-am prins din zbor pe unul.

M-am întors înduioşat
Să scriu trista lui poveste;
Despre-un fulg care-a venit
Timpuriu şi nu mai este

- Pentru ce n-ai mai rămas
În înaltul boltei tale,
De-ai venit atât de pur
Spre noroaiele din vale?

Şi devreme ce sosişi,
Pentru ce-ai dat morţii vamă?
Nu puteai să fii de-argint
Ori de sticlă, ori de scamă?

.....

Dar în vreme ce scriam
Întrebarea mea, nebună,
N-am văzut cum după geam
Ninge-ntruna şi întruna.

Iar când ochii mi-am -nălţat
Am văzut cum prin ninsoare
Valea-ntreagă lumina
Minunat scăpărătoare!

Galbenă gutuie

Ne-a pus mama la fereastră,
În odaia de la drum,
O gutuie 'ngălbenită
S-o păstrăm pentru Ajun.

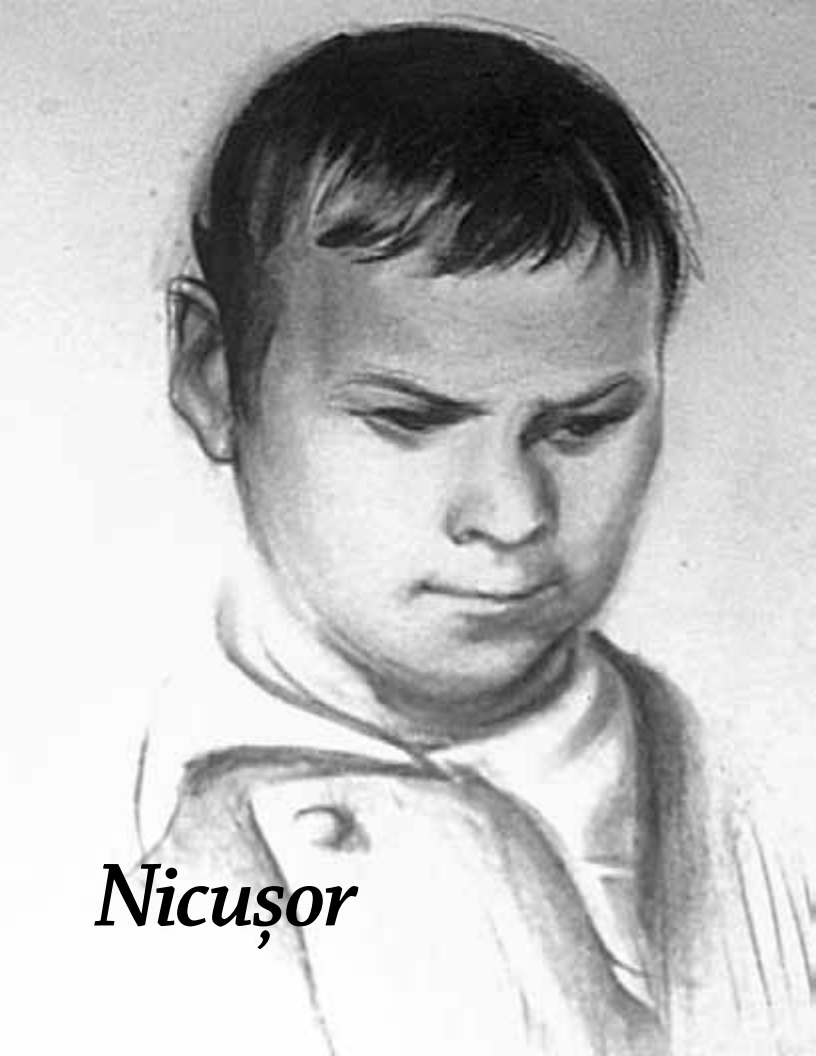
Galbenă gutuie,
Dulce, amăruie –
Lampă la fereastră
Toata iarna noastră

Când eram copii acasă
Si Crăciunu-l așteptam
Era veselie-n casă
Căci cu toții ne- adunam.

Galbenă gutuie,
Dulce, amăruie –
Lampă la fereastră
Toata iarna noastră.

Bucuria cea mai mare
Noi- copiii - o așteptam :
Era pâinea de pe masă
Și gutuia de la geam.

Galbenă gutuie.
Dulce, amăruie –
Lampă la fereastră
Toata iarna noastră

Nicușor

*Muzeul dâmbovician din Târgoviște
Una dintre cele patru clădiri mari din
grădina unde asculta Nicușor
privighetorile cântând*

Ion Alexandru Brătescu – Voinești
Nicușor

La marginea dinspre nord a orașului, pe malul iazului, este o grădină frumoasă în care sunt patru clădiri mari: a tribunalului, a prefecturii, a judecătoriei și a casieriei; restul grădinii e numai tufișuri în care primăvara cântă privighetorile, o frumusețe! Chiar pe marginea malului e o movilă pe care, când te sui, ai înaintea ochilor o minune de tablou... o priveliște frumoasă, de ți se bucură sufletul uitându-te la ea.

Prin grădina asta e drumul lui conu Mișu, când iese în oraș, căci el șade alături. Cum trecea într-o zi din primăvara trecută, s-a oprit să asculte o privighetoare, care cânta de răsuna grădina; și fiindcă tufișul în care cânta era chiar alături, s-a aplecat să încerce:

n-o putea-o zări? Când, ce să vadă? Jos, în tufiș, un baiețuș. Cu degetul arătător de la mâna dreaptă peste buzele țuguiate, îi făcea semn să tacă, iar cu cel de la mâna stângă îi arăta privighetoarea. Aplecându-se mai mult, o văzu...

Și a stat așa multă vreme, neputându-se sătura de a o privi și neștiind ce să privească mai cu drag; pasărea mică și neînsemnată, care scotea sunete atât de puternice și de măiestrite din gușulița ei, ori fericirea fără seamăn care zâmbea pe toată față copilului? Îl mai văzuse el de câteva ori p-aici prin grădină, jucându-se cu alți copii de seama lui, dar niciodată nu-l privea cu luare-aminte. Un broscoi de băiețuș slăbuț, cu părul cânepiu, cu pantalonii în vine, cârpiți în zece locuri. Acum pentru întâia oară vedea ce ochi negri și catifelati avea copilul, dulci ca o mângâiere.

La o mișcare nedibace, pasărea zbură și lui conu Mișu îi păru grozav de rău, crezând că s-o mârni copilul; dar acesta ieși din tufiș și, privindu-l drept, cu seriozitatea adorabil de hazlie a copiilor, zise:

- Nu fațe nimic. Vine îndărăt. Asta e a mea. A fost și poimăine.

- Ce spui, mă? A fost și poimăine?

- Da, a văzut-o și Lenuța.

- Care Lenuța?

- Lenuța, sora mea...

Și clătinând din cap:

- Da' lui Vasilică nu i-o arăt.

- Care Vasilică?

- Vasilică a lu' nenea Dumitru de la zudecătorie.

- Și de ce nu i-o arăți și lui?

- Că ... dă cu pietre.

- Bravo! să nu i-o arăți.

- Tțt!

- Dar pe tine cum te cheamă?

- Nicușor a lui Ioniță, odăiașu' de la casierie, și sunt de șase ani.

- Ce vorbești, domnule!? Păi bine, tu poate că vrei și doi bani, să-ți cumperi covrigi. Nicușor răspunde cu umărul drept, săltându-l în sus. Și conu Mișu, râzând cu mulțumire, scoate și-i întinde doi bani. Copilul, luându-i, zice: "Săru' mâna" și pleacă grăbit; dar dupa câțiva pași se întoarce să-l întrebe serios dacă la spițerie se vând ouă de furnică.

- Ce să faci, ma, cu ouă de furnică?

- Mi-a spus maică-mea că le plăte la privighetori și vreau să pun pe zos la a mea...

Are și conu Mișu trei îngerași de copii de la care aude în fiecare zi fel de fel de nostimade copilărești, dar asta i s-a părut atât de drăgălașă, încât a luat pe baiețandrul odăiașului în brațe și l-a sărutat, pe amândoi obrazii; pe urmă, l-a lăsat jos:

- Ptiu! Marș d-aici, potaie mică!...

Din ziua aceea datează prietenia lui conu Mișu cu Nicușor; dar o prietenie care poate să fie între un boier mare și copilul unui odăiaș. Din vreme în vreme, când îl vedea prin grădină, îi striga: "pst! mă hoțule, vino-ncoala!" și-i da câte un ban, cum îi da și Lenuței, pe care acum o cunoaște și o întâlnește mai în fiecare zi, venind din târg, încărcată cu o de pâine mare..., pe care de-abia o ducea. Cunoaște acum și pe părinții lui Nicușor...

Nicușor nu e primit în curtea lui conu Mișu să se joace cu copiii lui și cu musafirii lor, dar se uită și el din grădina prefecturii pe crăpăturile ulucelor; și vede tot raiul din curțile boierului. Așa, printr-una se văd rondurile de flori frumoase și locul unde se joacă copiii, printr-alta se vede terasa îmbrăcată în flori albastre, unde mănâncă boierii vara...

.....

Frumos Crăciun o să fie! A nins două zile din crivăţ* şi acum în ajun s-a schimbat vantul; sufla austrul*, subţiind norii printre care încep să se ivească stelele şi aducând cu el un ger de te taie.

La curtea caselor lui conu Mişu e zarva mare. Pe porţile deschise larg nu mai conţin sâniile încărcate cu musafiri. E pom de Crăciun la care sunt poftiţi copiii tuturor prietenilor. În mijlocul salonului încăpător, care ţine de la intrare până la terasa din fund, e aşezat bradul împodobit de-ţi ia ochii. Cucoanele se învârtesc de colo până colo, rânduind lucrurile la locul lor.

Copiii, nerăbdători, aşteaptă în odaia din dreapta semnalul când vor putea intra. Să aştepte, că nu e încă gata. Mai sunt de aşezat jucăriile pe mescioara din jurul bradului şi de pus la fiecare teanc de jucării câte o carte de vizită cu numele copilului căruia

i se cuvine; şi nici conu Mişu n-a sosit încă de la club cu bărbaţii, ca să se bucure şi ei de bucuria copiilor.

.....

În vremea asta, alături, la casierie, e un suflător stingher, care se zbate şi se frământă... mama e dusă la cucoana casierului să ajute la gătit şi la scuturat - şi a luat-o şi pe Lenuţa cu ea; tatăl e dus la cârciumă... iar el stă singur în gangul casieriei, muncit de gânduri...

A văzut azi-dimineaţă pe un om din curtea boierească, ducând în spinare un brad mare, mare... pe urmă băieţii de la cofetărie cu tăvi şi alt băiat de la librărie încărcat cu fel de fel de cutii.. Şi el ştie ce însemnează asta. Anul trecut, când l-a durut în gât, l-a dus mă-sa la spiţerie, şi atunci, prin uşa întredeschisă, a zărit o clipa în odaia de alături, un brad frumos îmbrăcat în beteală... dar a închis spiţerul uşa... şi era ziua, lumânările nu erau

aprinse și mămica i-a spus așa: că seara e mai frumos, când se aprind lumânăricile...

Toți copiiiăștia, care trec în sanii, acolo se duc, să vadă pomul de Crăciun ... pomul de Crăciun!!... Și el... nici prin crăpăturile ulucelor nu poate să se uite, că e zăpada până la gât... E! dar dacă ar vrea conu Mișu... "ce, conu Mișu nu e om bun? Ba e bun!" Nu-i da lui întotdeauna câte un ban? Adineauri a trecut în târg și nu s-a întors încă acasă...

Dacă i-ar ieși înainte și l-ar ruga să-i arate și lui pomul de Crăciun, numai nițel, nițel de tot...

Cât e de mică inimioara lui, s-a despărțit acum în două. Jumătate îl împinge înainte: "Încearcă, conu Mișu e om bun; poate te duce să vezi pomul... pomul!", iar cealaltă îl trage înapoi: "Fugi d-acolo, nu se poate... nu se poate"...

Se aud sănii venind dinspre târg... Uite-le, cotesc la colț și, în bătaia lămpii electrice de la răspântie, Nicușor recunoaște pe conu Mișu și-l aude râzând cu poftă. Repede o ia la fuga să-i iasa înainte. Cine știe? poate chiar fără să-i spună nimic, văzându-l, o să-l ia să i-l arate, că e om bun. A ajuns! Aci e altă cotitură. "Hei! la o parte!" - strigă birjarul, iar conu Mișu, ieșind pe jumătate din sanie și văzând copilul în drum: - În drum, hai? Drace împelițat! Să te calce sania. Marș acasă!

Și săniile trec... E noapte... nu se pot vedea lacrimile care au năpădit în ochișorii negri, catifelăți, dulci ca o mângâiere...

I-a zis așa: "Marș acasă!", dar ce să facă acasă? Nu e nimeni acasă, nimeni... Și coșul de la sobă țiue... Și-i e urât... Și cum sta în drum, parcă-i șoptește cineva la ureche: "Știi ce? poate că se vede de la poartă prin ferestre."

O ia la fugă înspre curtea boierească. Se dă la o parte lângă uluce ca să treacă săniile care ies; apoi, când au trecut, face doi pași în curte și se uită cu încordare... Ies valuri de lumină pe ferestre, dar pomul nu se vede... Și mai face doi pași, strângându-și la piept paltonul lung și larg, făcut dintr-o scurteică veche a mă-si, în care parcă e un pui de lăutar... Ferestrele sunt prea sus... degeaba... Al știe el un loc de unde ar putea vedea, d-acolo de pe prispă unde mănâncă boierii vara! Acolo, a văzut el prin crăpăturile ulucelor, sunt ferestrele jos.

Da, dar câinii! Gândul ăsta îl face să se retragă repede din curte... Ce bine ar vedea el d-acolo pomul de Crăciun! Sta... și-și face în gând socoteli de om mare. Nu se poate să fie câinii dezlegați acum când vine lume... Asta nu se poate! ce, să muște pe lume? Face câțiva pași în curte, trăgând cu urechea și neputându-și dezlipi ochii de la lumina ferestrelor...

Ocolește în vârful picioarelor casa... mai sunt câțiva pași... A ajuns!... na! perdelele lăsate... ba nu, una e ridicată! Pășește binișor, binișor ... Aaaa! ce frumos! ce frumos!

Poate de-acum să sufle vântul tăios de rece, că în tot trupul copilului s-a revărsat căldura unei fericiri nemăsurate. Tot sufletul i s-a urcat în ochii care privesc... Cum sclipește beteala! Uite și lumânăricile aprinse! Și ce de jucării! Trâmbițe, tobe, păpuși! Uite și niște iepurași albi, micuți și drăguți...

Înăuntru se deschide de perete ușa odăii* din dreapta prin care năvălește o droaie de copii, băiețași, fetețe și nodulețe mici, pe care parcă-i da jos fundele. Sunt câteva clipe de extaz* general : copiii de o parte, cu ochii pironiți la pom, părinții de alta, cu ochii umezi de fericirea bucuriei lor. Acum madamele așează copiii în semicerc. Trebuie să cânte: "O! Tannenbaum! o! Tannenbaum!"

Se face o tăcere desăvârșită. Cucoana Zoe, gazda, deschide pianul și se așează să-i acompanieze... dar în clipa în care-și ridică mâna ca să înceapă, dinspre terasă se aude lătratul gros al unui câine și țipătul unui copil, țipăt de groază, lung, sfâșietor, care spinteca tăcerea și trece ca un junghi în inimile tuturor...

Bărbații dau năvală într-acolo; deschid ușa. “Marș Leu! marș Leu!” striga conu Mișu, dând cu piciorul în câine...Jos, lângă fereastră zace copilul fără cunoștință ...

.....

Nu te mai frământa atâta, coane Mișule. Închide ochii și dormi în pace, că Dumnezeu e bun și iertător. El știe c-ai priceput prea târziu de ce-ți ieșise copilul înainte și că te-ai căit* de a-l fi gonit cu asprime....

Te-a văzut cum l-ai adus în casă, cum l-ai îngrijit, cum i-ai încărcat brațele de jucării și de bunătăți și pentru el și pentru Lenuța. El știe că ești hotărât mâine, în ziua de Crăciun, să te duci la casierie, să te încredințezi cu ochii dumitale că copilul nu s-a îmbolnăvit de spaimă*. Dumnezeu e bun și iertător și a auzit ce-ai pus de gând cu cucoana Zoe să faceți la anul. Închide ochii și dormi în pace.

***Ion Alexandru
Brătescu-Voinești***

1868 - 1964

*Scriitor român foarte
apreciat ... Scrie povestiri de
mare succes pentru copii*

*Casa memorială I. Al. Brătescu-Voinești
Din Târgoviște*

Glossar

odăiaș (cuvânt vechi) – om de serviciu la instituții.

Uluce – scândurile gardului

Crivăț – vânt rece de la răsărit

austrul – vânt rece de la apus

spițerie – farmacie

odaie – cameră

zarvă – agitație

extaz – încântare

a se căi – a regreta

spaimă – frică

CUPRINS

Colindele copilăriei

Bună dimineața la Moș Ajun.....	4
Din an în an.....	6
Această seară	7
Trei păstori.....	8
Sculați gazde	9
O, ce veste minunată.....	10
Domn, Domn să-nălțăm.....	11
Florile dalbe	12
O, brad frumos.....	13
Astăzi s-a născut Hristos	14
Moș Crăciun cu plete albe	15
Steaua sus răsare.....	16

Nașterea lui Hristos	18
Psalm.....	20
Trei crai de la Răsărit.....	21
Coborât-a coborât.....	24
Colinde	29
Ajunul Crăciunului	30
Pomul Crăciunului.....	32
Nașterea Mântuitorului.....	34
Crăciunul copiilor.....	36
Moș Crăciun.....	37
Scrisoare lui Moș Crăciun.....	38
Uite, vine Moș Crăciun.....	40
Postfață.....	42
Glossar.....	55

Iarna: poezii

Baba – Iarna	71
Vine Iarna	72
Gerul	74
A sosit iarna	76
Săniuța	78
Omul de zăpadă din ogradă	79
Omul de zăpadă	79
Omul de zăpadă al copiilor	81
Rugămintele	82
Bradul	84
Brăduțul	84
Iarna pe uliță	86
Zarvă în zăvoi	87
Seară de iarnă	88
Fulg	90
Galbenă gutuie	92

Nicușor

Nicusor	97
Glossar	111

Prezenta carte pentru copii a fost întocmită la sugestia Asociației Culturale Române – președinte dl Dr. Paul Dancescu și a Comunității Moldovenilor din Québec – președinte dna Ala Mandăcanu.

Cartea a fost elaborată și editată în cadrul Proiectului «Cooperare intergenerațională» finanțată de Service Canada, caruia îi mulțumim pentru suportul său financiar.

Ce livre a été élaboré et publié dans le cadre du Projet «Coopération intergénérationnelle» financé par le Service Canada. Nous remercions le Service Canada pour son support financier.